

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogrsko dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljenje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se bla govolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Krščansko socialstvo.

II.

Krščansko socialstvo ni družega, kakor karikatura vsakega socializma. Kako naj tudi duhovniki, ki sami žive od dela drugih, ki uživajo sadove, ki so jih drugi pridelali, vodijo gibanje, ki res meri na temeljito socialno reformo? In da cerkev, največji kapitalist, ki vedno in vedno zbira nove milijone, ne bo ničesar storila proti kapitalizmu, leži pač na dlani. Saj bi z nastopom proti kapitalu vrgla sama sebi štrik okrog vratu.

Celo smešna karikatura vsakega socializma pa je krščanski socializem na Slovenskem. »V začetku je bilo dejanje...« Kaj pa so že storili ti slovenski krščanski socialisti za delavske stavove? Kmetu producentu obetajo podražanje njegovih pridelkov, delavcu konsumentu pa obetajo, da bodo delali, da postanejo kmetijski pridelki cenejši, kmete tolažijo, da jim preskrbe poslov, ki bodo zadovoljni s sedanjimi razmerami, kmetskim poslom pa obetajo osemurni delavnik, penzijo i. t. d. — Vse sama »farbarija«!

Krščanski socialisti niso doslej nič družega storili, kakor da so ustanovili polno društvo, pri katerih nekaj posamičnikov precej zasluži. Delavska društva vlačijo svoje člane po božjih potih in zbirajo za maše, v klerikalnih posojilnicah in konsumih se masti nekaj duhovnikov in posvetnih špekulantov — to je vse socialno delo klerikalcev. Družega namena tudi nimajo, kakor sebi zagotoviti dohodkov, ljudstvo pa duševno izolirati, je odtegniti duševnemu vplivu drugih elementov in je tako ohraniti pod svojo komando. In ker bi ljudje lahko nezaupni postali, poiščejo vedno kakega človeka, ki jim zganja občinstvo. Gostinčar je bil navaden delavec v predilnici. Ker se je izkazal kot dober priganjač klerikalcev, je postal nekak uradnik, »delavski tajnik« in živi prav izborna na stroške nafarbanih delavcev. Jakopič je bil delavec pri Tschinkelnu — sedaj je lepo uniformiran agent slavne Vencajzove zavarovalnice z dobro plačo.

Moškrca je bil navaden postopač, sedaj ne dela več, je pa eleganten gospod, samo oči ima slabe ali pa je tako gizdav, da nosi črn očalnik. Tem priganjačem klerikalizma se seveda krščansko socialstvo izplača, saj jim ni treba delati in vendar žive bolje, kakor kak uradnik — ali kaj imajo delavci od tega?

Nismo ravno posebni prijatelji socialnih demokratov, a vendar povemo odkrito, da nam je socialno demokratstvo stokrat ljubše, kakor ta hinavski krščanski socializem, ki ima samo namen, ljudstvo zasužnjiti.

Klerikalci dobro vedo, da to njih sleparjenje ljudstva ne more dolgo trajati, ako ne naredo konec narodno napredni straži. Zato skušajo z najbesnejšim terorizmom vse uničiti, kar jim je na poti.

Uničiti! Prazna fraza! Uničiti zamorejo kako posamezno osebo, ki se s posebnim navdušenjem zoperstavi njih naklepom, ali nad glavami teh mučeništvu plava mogočnik, ki ga ne uniči nobena sila na svetu, in ta mogočnik je duh časa. Ta ne trpi meja, ki nasprotuje naravnemu razvoju razmere in kakor je duh časa pred sto leti razbil železje fevdalizma, tako razbije tudi železje krščanskega socializma, »kateri skuša klerikalizem vkovati narode. Naj boj traja še tako dolgo, končno pride vendar dan zmage, kajti misliti je naravna funkcija in dokler klerikalizem ne zatre zmožnosti misliti, se bo tudi govorilo in pisalo in s tem delalo pot do zmage nad klerikalizmom tudi v njegovi novi kršč. socialni obliki.

Milijonska defraudacija v Pragi.

V 20. stoletju so se zgodile že tri sleparije tako velikanskega obsega, da so vzbudile senzacijo po vsem svetu. Prva je bila afera Humbert v Parizu, druga defraudacija pri Länderbanki na Dunaju, tretja pa je milijonska defraudacija pri katoliški posojilnici sv. Vavolava v Pragi.

Ta zavod je bil za klerikalce na Češkem to, kar je »Ljudska posojilnica« v Ljubljani za klerikalce na Kranjskem. Vdostvo posojilnice sv. Vavolava je bilo povse v duhovniških rokah. V upravnem odboru, ki je vodil posojilnico, so bili trije duhovniki — prelat Drozd, kanonik Kyselka in župnik dr. Vondruška — poleg teh pa samo jeden posvetnjak, pasar Fr. Zbiral. Iz tega izhaja, da se je v zavodu zgodilo samo to, kar so hoteli duhovniki, da so bili duhovniki neomejeni gospodarji.

Tatvine in goljufije so se že več kakor dvajset let kar sistematično vršile. Prelat Drozd je bil prej urednik »Čecha« — kateri list je med češkimi časopisi to, kar je »Slovenec« med kranjskimi — potem katehet (!), a ker je hrepenel po mastnih dohodkih, je z različnimi pravgrdimi spletkami izpodrinil prejšnjega predsednika — nekega kanonika — in sam sedel na njegovo mesto. Kot pred sednik je imel 6000 kron plače, poleg tega je pa še od vsega začetka kradel, kar se je dalo. Kjer krade predsednik, tam se seveda lahko zgodi, da začno tudi uradniki krasti. In pri svetovavolavski posojilnici so kmalu vsi kradli, največ seveda elat in steber cerkve Drozd.

Tatvine so ti ljudje prikrivali s tem, da so izdajali falsificirane bilance in da so posojilnične knjige falsificirali. O kaki resni reviziji seveda še govora ni bilo. Kako tudi! Duhovnikom se vendar bolj zaupa kot drugim ljudem in posebno pri klerikalcih se mora zaupati duhovniku. Kaj naj kak mal kramar ali obrtnik pokaže, da prelato ne zaupa?

Le vsled tega je bilo mogoče, da so se defraudacije godile celih dvajset let. In godile so se toliko laglje, ker so si šli odborniki in uradniki drug drugemu na roko.

Ta prelat Drozd je pravi tip novodobnega klerikalca. Liberalca zaničuje in sovraži tako kakor dr. Šusteršič ali dr. Lampe, vedno se je kar cedil same pobožnosti; prirejeval je romanja v Rim in na božja pota, — pri tem pa živel kakor

največji razuzdanec in sleparil na vse strani. Nad svojo pisalno mizo v posojilnici je imel veliko podobo Matere božje, v miznici pa so dobili vse polno svinjarskih fotografij. Govoril je vedno in pisal o krščanskem življenju, sam pa je živel kakor prasec. S svojo kuharico ima troje otrok, »ljubil« je pa tudi sestro te kuharice in še vse polno drugih žensk. In ta človek je bil prelat, papežev komornik, nadškofjski notar; imel je od papeža visok red in bil jeden voditelj katoliške stranke, tiste stranke, ki pravi, da bo ljudi pripeljala nazaj h Kristusu kralju.

Sleparstva v tej duhovniški stranki in zastavljalnici so se godila na različne načine. Najnavadnejši način je bil, da se vloge niso vpisale, nego da so tatovi kar denar v žep spravili. Dalje so se sprejemale ničvredne menice. Posojilnica je denar izplačala in dotičnik, ki ga je prejel, je potem denar delil z goljufom prelatom. Pri zastavljalnici se je zopet tako delalo, da je kak prijatelj prinesel malo vredno reč in da se mu na isto posodilo jako veliko. Tako je nekoč prinesel klerikalca krojač prstan, ki je vreden 7 gld., a dobil je nanj — 250 gld. Seveda je moral ta plen deliti z »gospodi«, ki so imeli zavod v rokah.

V soboto opoldne se je izračunalo, da je bilo ukradeno

pri vlogah	1,303.761 K
pri menicah	2,600.000 »
v zastavljalnici	670.000 »
skupaj	4,573.761 K

A preiskava še dolgo ni končana in se je iz vložnih knjžic, kar jih je bilo doslej predloženih, izkazalo, da je poneverjena svota veliko večja.

V soboto so prelata Drozda in njegove sokrivce iz preiskovalnega zapora prepeljali k deželni sodnji. Pri odhodu je prelat s tistim licemerstvom, ki označuje pristnega klerikalca, rekel ječarju: »Dobri Bog Vam bo plačal, da ste me dali v tako snažno celico.« Pri deželnem sodišču je prelat zaprt s petimi drugimi možmi in se čuti prav zadovoljnega.

Klerikalci se silno trudijo, da bi preprečili konkurz tega zavoda. Ali se

LISTEK.

Naša umetniška razstava.

Druga umetniška razstava slovenska se nam nudi v mnogo lepšem okvirju, kot prva. Sternén, Jakopič, Grohar in Žmitek potrudili so se, da je razstava dobila okusno jednotno lice. Med lesenimi stebri moderne oblike in okrasov je napeto rjavkastosivo platno, ki se kot ozadje dobro prilega k večini po njem razobešenih slik. Tudi si je umetniško društvo iz zgolj umetniških pomislekov izbralo dvorano v »Narodnem domu«, dasi bi bila dvorana v »Mestnem domu« brezplačno na razpolago. V »Narodnem domu« je namreč osvetljava neprimerno boljša in milejša kot v »Mestnem domu«.

Razstavo je vsled naklonjenosti mestne občine, oziroma g. župana Hribarja, s cvetjem in zelenjem okusno ozalšal mestni vrtnar g. Hejnic.

Kar se tiče razstavljenih del, prevladuje pri slikah pokrajina, pri kipih portret. Matevž Sternén je brezdvomno med razstavljalci-slikarji jeden najboljših. Sternén je izboren tehnik, virtuoz v sli-

kanju. To se najbolj kaže na portretni študiji starega gospoda (št. 95), ki je slikana skoro brutalno, a s prepričevalno silo. Vsaka poteza čopiča je zadela, rezko in temeljito, kakor udarci sabljaškega mojstra. Temu delu se vredno prijednačuje ženski portret pod št. 96. Zanimivo razsvetljen in dobro delan je velik ženski polakt (št. 1). Najboljši pa je Sternén bil še vselej v svojih malih umotvorih. Tako je tudi to pot razstavil pod naslovom »Beroča deklica« (št. 13) majhno delce, ki je i v barvi, i v gibanju pravo gourmandsko delo. V prvi razstavi je bila razstavljena enako majhna in dobra podoba, deklica, ki si med potom zavezuje čevelj (sedaj privatna last). Omeniti je še slike »pri delu«, ženske akt-študije od zadaj, nekaterih pokrajin, damskega portreta v rudeči bluzi, in par risb. Nikakor pa Sternén ni vredna zlizana častna diploma, ki je čudovito slabo risana in dolgočasno komponirana.

Rikard Jakopič je zastopan s celokopico del. Jakopič je pri nas najbolj sovraženi umetnik; izvestni krogi, kateri se sicer za umetnost še toliko ne zmenijo, kot za lanski sneg, občutijo dejstvo, da je Jakopič sploh na svetu, kot osebna žali-

tev, in ob vsaki priliki se na njega in na tiste, ki ga ne zasmehujejo, izlivajo celi sodovi smrdljive zakotne modrosti.

Zato je potreba, da se ravno o Jakopiču spregovori malo več in z največjo objektivnostjo.

Jakopič je že ob prvi razstavi presenetil s svojo koloristiko. V tem oziru je od tedaj celo napredoval. Gledé barve so njegove stvari tako mogočne, da so vplivale celo na Jakopičeve kolege, ki so mu v tehniki naprej, n. pr. na Sternéna in na Jamo. Tudi za Groharja ni ostal Jakopič brez posledic. Vsled tega je pa tudi sedanja razstava nekako enolična.

Toda Jakopič dosedaj ni imel v sebi tiste svete nezadovoljnosti nad samim seboj, ki je pogoj za razvoj, za napredovanje vsake umetniške individualnosti. Jakopič je navduševalen, velik slikarski talent, in to se mu je v ocenah tudi vedno priznavalo — toda z mentalno rezervacijo, koje pa menda on ni občutil: da je njegova današnja umetnost v prvi vrsti obljuba tega, kar zamore postati ob marljivem, resnem učenju! Smešni so sicer tisti, ki menijo, da so Jakopičeve slike slabe. Toda ravno tako je res, da

se jih nikakor ne more smatrati samostojno upravičenimi, kot dejanje in nehanje bodisi še tako modernega impresionistovskega naziranja slikarskega. To popolno zanemarjanje oblike, ta sentimentalnost plapolajočih, krasnih barv brez vsakega ogrodja ima le vrednost, kakršno ima, recimo, esej ali monografija v razmerju k doktrini.

Kratko malo, Jakopič naj gleda, da pride, čim prej, tem bolje, venkaj, recimo v Monakovo, in tam naj se posveti v prvi vrsti oblikovanju, risanju s črtalom in risanju z barvo. Tudi impresionistovski umotvori se morajo pokoriti risarski logiki, čeprav niso predmeti na njih s črtami obrobljeni, kakor na freskah. Jakopičeve izborne barvene študije pa, če se jih ne smatra le kot zbiranje stavbnih kamenjev do veličastne zgradbe, ampak kot principijalno umetnost, ki hoče kot taka živeti, smeli bi imenovati slikani anarhizem.

S temi pridržki torej bodi poročano, da je velika večina Jakopičevih stvari, ki so na razstavi, zelo dobrih. Kar se tiče harmonije — občutja v tonu, je posebno pohvalno omeniti slike »zima« (št. 48), ki je osupljivo dobra. Nadalje »v ju-

jim to posreči, še ni gotovo. Nekateri mislijo, da zloži duhovščina potrebni denar. Čuje se, da so dobili vsi češki škofje poziv, naj pomorejo preprečiti konkurz, in da bodo v vseh dekanijah shodi duhovnikov, na katerih se bo duhovnikom prigovarjalo, naj dajo svoj denar, da se posojilnica reši, češ, da je sicer klerikalna stranka uničena. Vendar ni dosti upanja, da bi ta akcija imela kaj vspeha. Saj je neki član novega načelstva te posojilnice sam izjavil: kjer potrkamo, nam obljublajo moralno podporo, denarja pa nihče ni ne da.

Ako pride do konkurza, bo to za posojilnične člane strašna nesreča. Posojilnica ima sicer na papirju 511 000 K rezervnega fonda, a to je pri nedostatku petih milijonov malenkost. Posojilnica je osnovana z neomejeno zavezo in jamčijo člani z vsem svojim premoženjem za vse izgube. Vseh članov je 3347 — med temi največ kmetov in malih obrtnikov — ti bodo morali plačati vse, kar je bilo ukradeno. Koliko izmed teh pride na beraško palico, si je lahko misliti.

V Ljubljani, 13. oktobra.

Čehi pred državnim zborom.

Bodoči parlamentarni položaj je takorekoč v rokah Čehov. To uvideva posebno vlada, ki se na vseh progah s Čehi pogaja. Mladočeški državnozborni klub je določil za svoje zastopnike pri predstoječih pogajanjih s Körberjem: dr. Pacáka, dr. Brzorada, dr. Stránskega, dr. Kramáfa, dr. Herolda in dr. Žáčka. O kaki popustljivosti pa vsled tega ni govora v mladočeškem klubu. Zastopniki so prešli le pooblastilo, vzeti Körberjeve predloge na znanje. Odločil in odgovoril pa bo Körberju plenum kluba, potem ko bodo stranke predloge presodile. Trezni češki politiki zatrjujejo, da jim je sicer neljubo, delati vladi ovire v sedanjih resnih časih, toda ker so Čehi za Nemci najmnogobrojnejši narod v državi in ker hočejo kot narod živeti, si morajo prizadevati ravno v tako kritičnem momentu državne politike, da dosepejo končno do svojih pravic. V notranjih praških političnih krogih se zopet mnogo govori o zblizanju Mlado- in Staročehov za vspešno skupno akcijo zoper vladno politiko. Vladne predloge bo Körber najprej predložil Čehom, potem šele Nemcem.

Španija in Vatikan.

20. t. m. se zbera španski kortesi, ki tvorijo španski parlament. Liberalno ministrstvo Sagaste se bo moralo opravičiti radi pogajanj z Vatikanom. Iz Francije izgnani redovi so se vgnezdili v Španiji ter izzvali velike izgrede v kraljestvu. Narod je napadal samostane in procesije. Konservativno ministrstvo je moralo odstopiti in stari Sagasta je prišel zopet na krmilo ter obljubil, da pomete vse tuje redove iz dežele. Obljube pa ni izpolnil. Pač je izdal minister Gonzalez ukaz, da se morajo vsi samostani javiti in izpolniti postavne pogoje, sicer jih vlada takoj razpusti, a španski klerikalci so dvignili cel

tranzji rosic (št. 77), tri drevesa, koja srečamo pod števil. 112. v večernem solncu. Omenjeno bodi, da tista drevesa niso jagnjeta, kakor veleval seznam umotvorov, ampak jagnjedi; generis feminini. Dobro je tudi ilovnato »obrežje«, št. 86. — Najekstremneje, a v barvi najboljše je pa brezdvomno »pri ograji« (št. 91). Plavalasa deklica se naslanja na porumenelo živo mejo, v ozadju je hiša. Vse se leskeče v polnem solncu. Kdor ne zna ceniti poezije barve in ne opazuje v naravi, ne bo zapazil, kako resnična da je ta rumena slika. — Nasprotno pa nam kaže slika »pri šivanju« (št. 81) pot, po kateri naj koraka Jakopič naprej. Šivajoča deklica je slikana čisto drugače, nego druge Jakopičeve stvari. Umetnik se je potrudil, da je s čopičem risal, namreč ne črte vlekel, ampak ob slikanju tudi primerno oblikoval. Gibanje osebe je študirano dobro in tudi barve niso napačne. Samo leva roka je preveč zanemarjena. Dobra in lepa slika v istej smeri je »močvirje« (84). Omenjen bodi še »svetnik«, »noč«, »poslednji žarki« itd. — Slika »v korsetu« (25) je marljivo šolsko delo, a ne ravno dobro risano.

Simplicissimus.

vihar proti vladi in Gonzalez je moral odstopiti. Sagasta se je zažel pogajati z Vatikanom ter zahteval: izdatki za duhovništvo se zmanjšajo, opusti se cela vrsta škofov in število samostanov se omeji tako, kakor je določeno v konkordatu l. 1851. Odgovor Vatikana je bil predrzen in ošaben. Papež, oziroma kardinal Rampolla ne le da ni hotel izpolniti zahteve vlade, nego je zahteval celo novih privilegijev. Zahteval je, naj se izdatki za verske in cerkvene svrhe pomnože, da se število škofov poveča, da se število samostanov pomnoži s tem, da se priznajo tudi doslej še neavtorizirani samostani, ki po konkordatskih določilih sploh ne bi smeli obstajati. Nekaj pa je Vatikan vendarle milostno dovolil. Ako se zdi španski vladi proračun za duhovništvo res previsok, ako Španija res ne more več plačevati za svojih 40 tisoč duhovnikov 40 milijonov mark, naj se izvoli komisija, ki bo preiskovala, kako bi se dali ti izdatki primerno znižati. V komisijo pa naj bi se izvolili 3 zastopniki vlade in 3 zastopniki Vatikana, predsednik pa naj bi bil seveda kardinal Sancho, nadškof v Toledu! Taka je vatikanska milost. Rampolla se hoče v Španiji odškodovati za nezgode v Franciji. In Sagasta je bil pokoren sluga Vatikana! Uboga Španija z 18 milijoni prebivalcev mora dati 40 milijonov frankov za svoje duhovnike. Le 25 odstotkov Špancev zna čitati in pisati, 5 odstotkov le čitati, 70 odstotkov pa je analfabetov! Zato ima Španija 40.000 posvetnih duhovnikov in 25.000 menihov in menihinj. Mesto da bi se porabili državni dohodki za izobrazbo naroda, se rede leni redovniki in politikujoči fanatiki v sutanah. A v sedanjih ugodnih razmerah se bodo samostani še bolj razširili. Tako je liberalstvo Sagaste. Parlament bo izpregovoril pač trdo besedo s tako vlado!

Angleško pravosodstvo.

Irski poslanec Mac Hugh je bil nedavno obsojen v trimesečno ječo, ker se je baje nedostojno vedel pred sodniki. Za tak prestop je navadna kazen 40 šilingov, a ker je bil obtoženi Irec, narekovala se mu je tako kruta kazen. Vedeti pa je treba, kakšni so bili ti razžaljani sodniki. Takozvano magistratno sodišče obstoji navadno iz prav sumljivih ljudi. Taka sta bila tudi dva sodnika, ki ju je baje razžalil Mac Hugh. Eden sodnikov, neki Hannel je bil 15 let policist brez vsake juridične prakse. Drugi sodnik Segrave je bil pred šestimi meseci izgnan iz nekega regimenta zaradi goljufije in poneverjenja. In taki ljudje sodijo poslance angleške!

Najnovejše politične vesti.

Španski komori sta sklicani na 20. t. m. Bavili se bodeta največ s cerkvenimi vprašanji. — Cesarska himna na Mažarskem. V Kološvaru so odkrili včeraj spomenik kralju Matjažu. Cesarja je zastopal pri slavnosti nadvojvoda Jožef Avguštin. Ker se je vsled tega pri sprejemu morala zaigrati cesarska pesem, so vsa vrata na peron kolodvora zaprli, da se ni Mažarom neljuba pesem slišala v mesto. Člani sprejemnega komiteja so se za ta čas zaprli v čakalnico. — Nemiri v Macedoniji. Odkar so odšli ruski generali s Šipke, so ustaši zmernejši. Nemški cesar je baje svaril sultana, naj se ne šali s potrpežljivostjo velesil. — Zakon o obdačenju vozniških listov stopi v veljavo s 1. januarjem 1903. Tozadevne naredbe so že izšle v dunajskem uradnem listu. — Lord Milner postane podkralj v Indiji. — Grofu Welsersheimbu k 50-letnici je pisal cesar lastnoročno zelo laskavo priznalno pismo. — Zakon zoper pijančevanje bo predložila vlada državnemu zboru takoj o začetku zasedanja. — Grški kralj Jurij pride na potovanje iz Pariza za nekaj časa tudi na Dunaj. — Maloruski vseučiliščniki v Lvovu štrajkajo, ker ni hotel rektor pri svoji inavguraciji spregovoriti tudi par maloruskih besed. Ker se je bati demonstracij, je vseučilišče obkoljeno s policaji. — Angleške pridobitve v Siamu. Vsled ravnokar sklenjene pogodbe med Anglijo in Siamom dobi Anglija provincije Maluprei, Bassak in pokrajino ob Velikem jezeru. — Pregarjani Irca. Irski poslanec Farrel je bil obsojen na dva meseca ječe, ker se je baje pregrešil zoper prisilni zakon.

Skrivnost življenja.

IV.

Dostikrat se čuje mnenje, da so ljudje v prejšnjih časih dosti dlje živeli, kakor dandanes. A — v kolikor se da posneti iz statističnih dat, kar jih imamo na razpolaganje — je brez dvoma, da temu ni tako, in je brez dvoma, da ljudje dandanes dlje žive, kakor v prejšnjih časih. Francozi imajo za čas od l. 1789, do sedaj jako zanesljive statistične podatke in iz teh izhaja naslednje: Začetkom minolega stoletja je bila povprečna dolgotrajnost življenja 35 $\frac{1}{2}$ leta, v letih od 1871—1881 pa je bila za moške 40 $\frac{1}{2}$, za ženske pa 42 let.

E. Levasseur je statistične podatke preiskal v drugem oziru, v tem namreč, koliko od tisoč ljudi jih je v vsakem desetletju umrlo in dognal je, da jih je umrlo:

v času od 1801—1810	— 28 2
» » » 1811—1820	— 25 9
» » » 1821—1830	— 25 0
» » » 1831—1840	— 25 0
» » » 1841—1850	— 23 3
» » » 1851—1861	— 23 0
» » » 1890—1891	— 19.

Pri tem je uvaževati, da Francozi glede vitalitete nikakor ne spadajo med privilegirane narode. Pri Grkih n. pr. umrje od 1000 oseb le 108, na Švedskem le 163, med tem ko umrje na Ruskem 357, na Hrvatskem in v Slavoniji pa okrog 38.

Se v 18. stoletju je bilo dosti slabše. Tako je dognal prof. Bozzolo, da je v Florenci in v Milanu tedaj umrlo 40 oseb od 1000, v Turinu celo 44, med tem ko sedaj v Turinu od 1000 oseb umrje le 11. V času od l. 1872 do 1900 se je prebivalstvo Italije pomnožilo za pet milijonov duš, mortaliteta pa je padla in to znatno.

Slavni »Institut de France« se bavi jako temeljito s statistiko in na podlagi njegovega gradiva je prof. Potiquet izračunal, da dosežejo na Francoskem povprek

lirični pesniki	69 let
slikarji in kiparji	66 »
muziki	62 »
romanopisci	57 »
višji častniki	71 »
filozofi	65 »
zgodovinarji	73 »
iznajditelji	72 »
politiki	69 »
žurnalisti	65 »
državniki	71 »

Kar se tiče spola, je dognano, da žive ženske dlje kakor moški.

Pri ljudskem štetju v Združenih državah l. 1890 je bilo 3981 sto let starih oseb, med temi je bilo 2583 žensk in 1398 moških.

V Londonu je bilo 1895 l. 21 sto let starih oseb, in sicer 16 žensk in 5 moških, v istem letu jih je bilo na Škotskem 23, in sicer 17 žensk in 6 moških, »Annals of Hygien« so mnenja, da ima šenska petkrat toliko upanja na visoko starost kakor moški.

Uzroki temu leže na dlani. Ženska skoro nikdar ne riskira svojega življenja in ne opravlja takih težkih del, ki hitro uničijo človeško telo, zlasti pa je le izjemoma udana pijančevanju, in pijančevanje pomori več ljudi, kakor vse kuge.

Poglavje o življenski inferiornosti moških napram ženskem bi se dalo še prav izdatno podprti s statističnimi podatki, a dovolj bo, ako povemo, kaj iz teh podatkov sklepajo merodajne kapacitete.

Jean Finot pravi v svoji knjigi »La philosophie de la longevité«: Kolikor bolj se razmišlja o razliki med dolgotrajno življenja moških in žensk, toliko bolje se spozna, kako je neumestno, da se ženske imenujejo »nežni spol«. Nasprotno! Oziraje se na to, kar uči embriologija, se mora reči, da ima ženska dosti več življenskih elementov v sebi, kakor moški. Med živalimi zadostuje, da se žensko žival dobro hrani, da se pomnoži število ženskih porodov. Ako se pusti gosencem ponočnega in podnevnega metulja stradati, nastanejo metulji moškega spola. Nasprotno pa, je Girons prekusil, da store ovce ženske mladiče, če se jih dobro hrani.

Kolikor revnejša je kaka dežela in čim slabše ljudje žive, toliko več se rodi moških. Na Angleškem pa, kjer ljudje bolje žive, kakor kjerkoli drugod, se rodi vedno veliko več žensk kakor moških, dasi so Angleži fizično jako trdni in zdravi.

Pa ne samo pri ljudeh in pri živalih je to opazovati, nego tudi v rastlinstvu.

Ako je dolgo življenje posebna dobita Stvarnikova, potem je ženstvo s tem bogato odškodovano za gotove stvari, zaradi katerih je z naravo navadno jako nezadovoljno.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 13. oktobra.

— **Osebnosti.** Konceptni praktikant v Tolminu, g. dr. Fr. Skabrnò,

je imenovan namestniškim koncipistom. — Absolvirana tehnika, gg. Bogoljub Navratil in Josip Hrstka, sta imenovana za evidenčna eleva na Kranjskem.

— **Sijajen shod na Črnem vrhu pri Idriji.** Pri najslabšem vremenu vršil se je včeraj shod, ki je bil najsijajnejši in najuspešnejši, kar jih je narodna napredna stranka letos priredila. V občini, kjer pred malo leti skoraj glaslo nismo imeli, spravila sta župnik in kaplan komaj dvajset glav skupaj, katere sta na shod prignala. Bilo je pri okrajnem glavarstvu prijavljenih sicer več govornikov, prišel pa je samo — dr. Tavčar. Drugi zbal so se prejkone vremena! Tem priscrnejšje bil je sprejet dr. Tavčar, ki je potem pri shodu, trajajočem skoraj dve uri bil glavni govornik. Njegova izvajanja vzbujala so nepopisno navdušenje; klerikalci s svojim mladim kaplanom na čelu pa so bili poraženi, da se jim je kar videlo, kako se sramujejo. Naših udeležnikov je bilo okrog 400, samih vrlih, naprednih mož s Črnega vrha, Zadloga in Podgriza. Tudi nekaj čvrstih naših iz Colanas je počastilo. Z jedno besedo: bil je lep dan narodne napredne stranke. Obširneje poročilo jutri!

„Slovenec“ — poštenjak.

Pa naj še kdo reče, da ni »Slovenec« pošten list. V Pragi se je zgodilo velikansko poneverjenje, vsi evropski listi poročajo o tem, sobotni »Slovenec« pa je to senzacionalno dogodbo popolnoma zamolčal dasi je isti dan dopoldne že v »Laibacher Zeitung« čital kratek telegram in je torej dokazane, da je zanj vedel. Pa seveda — njegovi bralci ne smejo izvedeti, da je v Pragi papežev prelat in prvak katoliško narodne stranke več, kakor dvajset let kradel kakor sraka, ne smejo izvedeti, kako delajo klerikalci v katoliških posojilnicah, naj bi sicer morda spregledali. »Slovenec« iztakne najnezatnejši pezdirek v liberalnem očesu — petmilijonsko defraudacijo v klerikalni posojilnici, o kateri govori vse svet — pa je — zamolčal.

Reportire slovenskega gledališča.

Tekom 11 dni je igrala slovenska drama že 3 novitete, ki so vse zastevale mnogo izkušenj in truda, saj je nastopala v vseh treh mnogoštevilna kompazija: »Gospod Jakob«, »Madame Sans Gène« in »Pepelka.« Ker študira sedaj drama zopet veliko in težko igro Björnstjerna Björnsona »Bankerot«, se uprizorita ta teden dve igri izmed najpriljubljenejših in najboljše uprizorjenih: »Vzgojitelj Lanovec« in »Divji lovec.« Jutri se igra »Vzgojitelj Lanovec«, moderna drama iz učiteljskih krogov, igra, ki ni le instruktivna, nego tudi zabavna. Glavno naslovno ulogo igra g. Lier, Kremenjaka prvič g. Hašler, nadzornika Sršena g. rež. Dobrovolný, slugo g. Verovšek. V petek se igra nekoliko predelana narodna drama s petjem »Divji lovec.«

— Slovensko gledališče.

Precejšnje število novodobnih pesnikov prireja ljudske basni tako, da jih umeva vsak bralec po svoje. Mladina najde v njih vsebini izraz čistega idealizma, dočim se dozdeva odraslemu svetu, da se pesnik norčuje iz vzvišenih nazorov človeštva, iz kreposti vodečih isto, ljubezni, poštenja, prijateljstva in družih. Tako se dajo tolmačiti skoraj vse Andersenove basni in pripovedke s tega dvojnega stališča. Tudi Görnerjeva »Pepelka« uvrstili se da med takšne umotvore. Pesniku je sicer čisti idealizem kaj resna stvar, toda fino ga zafrkava v nepraktičnem lovu prinčevem za najlepšim dekletcem, kakor v najivnem hrepenenju Pepelke osigurati si kakor hitro mogoče navidezne popolnosti posvetnega bleska in blagostanja. Dobro namigava pesnik v drugih osebah in prizorih zgolj tipičnega, da, celo simboličnega pomena, da je to življenje polno truda in zatajevanja. Brzdati treba slehernemu svoje strasti, udušiti treba izrodke človeških nagonov, šele takrat, kadar dosežemo v tem oziru kako ravnotežje, kadar postaneta strast in razum z enako silo merodajna posamezniku, šele tedaj je slednji vreden uživati sad svojega stremljenja. Dramatik Görner znal pa je podati svoji igri tudi trdno hrbitišče z vedno resnično dušeslovno zagonetko o hudi mačehi in zatirani pastorki. Slabotnega, toda rahločutnega svojo hčerke Pepelko iskreno ljubečega starca je igral, ne da bi pretiral, povsem

izvrstno g. Boleška, kateremu se je vspešno pridružila gospa Danilova v ulogi hudobne mačeha, v njenih brezvspešnih poskusih, jedno ali drugo hčerko vtihotapiti na kraljev dvorec kot prinčevno zaročenko. Slednji dve manj važni ulogi igrali sta gospodični Dragutinovičeva in Bergantova prav zadovoljivo. Največ hvale pa je žela gospodična Kreisova s svojo fino, vseskozi naravno in neprisljano igro. Lahko pa je izvela svojo ulogo, ker je razpolagala mojštrsko s slovensko izreko. Skoraj neumevno se je priučila slovenskemu jeziku čez jedva dva meseca v toliko, da konkurira v tem smislu s vsako izobraženo Slovenko. Tako je navedena nadarjena igralka vdahnila v Pepelko nenavadno vonjavo. Če napreduje v tej smeri, postala nam bo imenitna najivka. Nekoliko pusto prinčevno ulogo je zmogla gospodična Ruckova z vso njej lastno unemo in spretnostjo. G. Verovšek kot kralj Kakadu zavil je svojo ulogo v povsem komično obliko, provzročivši s tem obilo pritrjevalnega smeha. Gospa Dobrovolna kretala se je kot Pepelkina botra čarovnica kaj spretno v svoji čarovni hiši. Razveseljevala sta gospoda Dragutinovič in g. Danilo z raznimi dovtipi zlasti mladino ter tako prav dobro naslikala dva domišljava dvornika puhle glave, namreč maršala Žolno in ministra Purana. Isto velja o nadkonjarju Kobilci, katerega je srečno izpeljal g. Lier. Radi bi pristavili opazko, da smo bili zadovoljni tudi z obiskom, česar pa ne moremo zbog tega, ker je kazal parter preveliko praznih prostorov.

— **Vstopnice za nedeljski Ondričkov koncert** se dobivajo od jutri naprej v trgovini g. J. Lozarja na Mestnem trgu. Cene prostorom so iste, kakor pri Matičinih koncertih običajne.

— **P. t. slovenskim odvetniškim in notarskim uradnikom v Ljubljani.** Odbor v Ljubljani ustanovljene II. skupine slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov je sklenil z ozirom na to, da tesnopiscevi zelo primanjkuje, osnovati v Ljubljani tesnopisni (stenoografski) tečaj, katerega bo vodil izkušen učitelj, ki bo smel izdati po končanem tečaju učencem spričevala. Vsi ljubljanski p. t. slovenski odvetniški in notarski uradniki, naj si bodo isti člani vašega društva ali ne, kateri se nameravajo tega tečaja udeležiti, blagovolijo naj to najpозnejše do 15. t. m. začasnemu društvenemu blagajniku, Josipu Christofu, notarskemu solioicitarju, Miklošičeva cesta šte. 36 javiti.

— **Slika iz življenja.** O kramarici Mariji Suhadobnik smo že dvakrat pisali. Danes naj priobčimo pismo, v katerem je Marija Suhadobnik sama popisala svojo zadevo. Kakor znano, je bila Marija Suhadobnik pri okrajnem sodišču v Rudolfovem zaradi prestopka časti obsojena na teden zopora in sicer je bila kontumacirana. Pri c. kr. okrožnem sodišču v Novem mestu je bila prva razsodba potrjena. Sedaj, nam piše ta žena; »Ko mi je bilo nastopiti kazni, obrnila sem se na g. dr. Egerja, ki mi je napravil prošnjo na cesarja za pomilostenje oziroma milostivo spremembo zopora v denarno kazni, koja prošnja je ostala brezuspešna, akoravno je bila od prečastitega gospoda knezoškofa dr. Bonaventura Jegliča pripravljena in podpisana. Potem sem dobila zopet ukaz nastopiti kazni in g. dr. Eger napravil mi je zopet prošnjo za milost — na cesarja in poslal me je na Dunaj — Ta druga prošnja na cesarja zastala je dalj časa in g. dr. Eger mi je dajal vedno upanje, da bodem prosta. Da bi mi do rešitve te druge prošnje ne bilo treba iti v zapor, skrivala sem se pod drugim imenom. Prisvojila sem si ime Skerl, da se pošti ne izve, kje da bivam, bivala pa sem v Saifnitzu, potem v Halstadt in v Ištu. Med tem časom pa se je pisar dr. Egerja z imenom Karol Schreier v gostilni pri Barboriču posmehoval in pravil, da se bodem toliko časa po svetu skrivala, dokler imam še kaj denarja, ko ga pa ne bodem več imela, bodem pa že prišla v zapor. Vsled tega obrnila sem se do dr. Brejca, kojemu sem vse razložila, da nisem kriva in dr. Brejc mi je napravil vlogo na nadsodišče v Gradcu in gospod dr. Brejc izročil mi je tudi svojo vizitnico in poslal me je h gospodu grofu Gleispachu. Ta mi je rekel, naj se vrnem v Ljubljano k svojemu odvetniku, koji naj

mi napravi ulogo, na kar pridejo vsi akti na grofa Gleispacha. A dokler ne bodo vsi akti od njega pregledani se ne smem nikdar siloma privedi v zapor. Ko sem se vrnila v Ljubljano, prijel me je stražnik ter odvedel siloma v zapor in morala kazni prestati, čeprav sem nedolžna. Končno omenim še, da sem jaz vsled tega ob več ko 2000 gld. prišla. Žena je gotovo usmiljenja vredna. Čudno pa je, da taka ženica ne more doseči, da se ji zapor spremeni v globo, mej tem ko se je dr. Lampetu takoj posrečilo to milost doseči.

— **Ljubljenec marenberških Vsenemcev,** okrajni sodnik Visconti, je čuden patron. Komaj je zlezal iz ene disciplinarne preiskave, o kateri pa se bo še govorilo v državnem zboru, že sili z vso močjo v drugo. Ker so njega v zadnjem času slovenski listi, osobito »Südtierrische Presse«, po zasluženju napadali, zavzel se je zanj marnberški občinski zastop in mu izrekel zaupanje in spoštovanje. To pa nekaterim prijateljem Viscontija in morda tudi njemu ni zadostovalo. Hoteli so imeti takove zaupnice tudi od ostalih občin sodnega okraja. Čujte, kako so jo pogodili! V soboto je bil v Marnbergu kontrolni shod, h kateremu so imeli priti tudi občinski predstojniki. Po kontrolnem shodu so bili ti občinski predstojniki pozvani na sodnijo, češ, da se jim bodo tu razložile postavne določbe o sodelovanju občinskih uradov pri sodnijskih poslih, n. pr. glede dostavljanja sodnih spisov itd. In res. Občinski predstojniki so se zbrali v sobi okrajnega sodnika in prejeli od njega pouk. Potem pa sta prišla za besedo župan marnberški in župan na Muti, ter v navzočnosti sodnika Viscontija zbranim kmetskimi občinskimi predstojnikom razlagala, kako nujno je potrebno, da dobi od njih sodnik Visconti zaupnico. Zdaj je Visconti zapustil sobo, imenovana dva vsenemška župana pa sta začela sodnemu pisarju diktirati zaupnico. Ko sta to delo skončala, je Visconti zopet prišel v sobo in zaupnico prebral. Avsebina iste mu ni bila všeč. **Zato je sam novo zaupnico diktiral svojemu pisarju** in to so predstojniki, razun enega, podpisali. Kaj porečete k temu? Visconti sam sebi kuje zaupnice! Tako se zlorablja sodna soba v politične namene, tako se predrzne nemški sodnik zlorabljati svoje dostojanstvo!

— **Iz Novega mesta** se nam piše: Ker se je v mojem poslanem glede agitatorja I. K. vrinila pomota, prosim, da blagovoljno objavite še naslednji popravek mojega poslanega. Gospa W. je agitatorju L. K., ko jo je na vogalu dr. Slanceve hiše ogovoril, rekla, da bo če žerob (Perko) napravil, kakor bo prav. Agitator I. K. ni bil zraven. — Fran Perko.

— **Nesreča v tovarni na Jesenicah.** Pomožni delavec Jakob Šorli, doma iz Podmelca na Primorskem, je dne 2. t. m. pomagal pri prevažanju železne omarice, težke okoli 1500 kg. iz vlivarne. Voziček, na katerem je ležalo težko breme, je izkočil iz tira in se nagnil, omara pa je padla na nesrečnega delavca. Ta se je hotel z naglim skokom rešiti, a je s čevljem obvisel na nekem klinu. Ponesrečenca so prepeljali v tovarniško bolnico, kjer pa je čez tri ure vsled hudih poškodb umrl.

— **Maščeval** se je dne 5. t. m. delavec Jakob Kumer v gostilni Marije Mlekuz na Polju v radovljiškem okraju nad delavcem Antonom Jeršičem s tem, da mu je vrgel kozarec v glavo, a ga je le neznatno poškodoval. Potem je vzel iz žepa svoj nož in sunil z njim Jeršiča v desne prsi smrtnonevarno tako, da se je Jeršič zgrudil na tla. Kumra so zaprli. Izgovarja se, da se je nad Jeršičem maščeval vsled tega, ker ga je slednji pred dvema mesecema napadel.

— **I. narodna vinska trgatve** katero je priredilo sinoči v »Narodnem domu« pevsko društvo »Ljubljana«, se more imenovati res zelo posrečena. Značaj take prireditve je pač čisto kaj drugega, kakor razni eksotični korzi. Po krásno odičeni sokolovi dvorani je vel pristni narodni duh, že razni napis, kakor »Žpanov nigrat«, »Gmajška keha«, »króma pri Lsjaku« itd. so zbuvali veselost. Velika vrsta mično opravljenih viničarjev in viničark na čelu godbe in raznih gmajskih velikašev, kakor župana, pisarja, jetničarja

nočnega čuvaja, policajev itd. je prineslo v dvorano živahno, pisano vrvenje in drvenje. Po odpetju par pristnih vinskih popevk je prebral pisar »pelegrafe« ki so določevali globo za grozdne tatvine. Posebno huda kazni je bila, kdor bi nočnemu čuvaju ugasnil luč. Vkljub tem stroгим »pelegrafom« in županovemu pouku, se je začelo takoj na vseh koncih in krajih krasti grozdje z bogato obloženih brajd. Vsi »gmajski« organi so imeli polne roke to razposajeno tatvinsko družbo prijemati in tirati v »Gmajsko pisarno«, kjer so polagali globo, ali jih je dobil strogi jetničar pod ključ. Ko so bile brajde gole, razvil se je pod njimi živahen ples, ki je trajal do ranega jutra. Meščanska godba je lepo in neutrudno igrala. Občinstvo je bilo prav hvaležno izbornim prirediteljem, a tudi prireditelji so morali biti hvaležni tako mnogobrojnemu posetu. Veselico je posetilo tudi mnogo g. g. častnikov naše garnizije. Pevsko društvo »Ljubljana« je prineslo zopet sijajen dokaz, da vrlo napreduje ter dokazalo, da je glavni pogoj obstanka društva disciplina, in da društvo tudi vstraja. — Občinstvo pa naj bi se skazalo hvaležno do društva s tem, da ga tudi vedno podpira v gmotnem stanju.

— **Črevljarsko bolniško podporno društvo** je imelo včeraj popoldne v Zabukovčevi gostilni svoj četrletni shod. Na dnevnem redu so bile navadne društvene zadeve. V društvo je bilo sprejetih 5 novih članov. Sklenilo se je tudi na sveti večer prirediti tombolo.

— **Vojaški izgredi.** Danes ponoči je prišel v Pogačnikovo gostilno v Krojaških ulicah vojaški sluga Anton Bertosa ter je začel v gostilni razgrajati in nadlegovati tako, da so morali poklicati policijskega stražnika, da ga je odstranil. Vojak se je stražniku uprl in ga tudi zgrabil za prsi. Začela sta se s stražnikom ruvati in sta padla oba na tla. Prizor je privabil vse polno občinstva na ulico. Šele ko sta prišla še dva stražnika prvemu na pomoč, se je mogel Bertosa odstraniti. Odpeljali so ga na policijsko stražnico in poslali po vojaško patruljo, da ga je odpeljala v vojašnico. — Na Karlovski in Gruberjevi cesti je danes ponoči prepeval in vriskal neki deseterik 27. brambovskega pešpolka. Stražnik ga je opominjal, a to je bilo še slabše. Vojak je še huje upil.

— **Samomor.** Včeraj zjutraj ob 1/6. se je na Sv. Petra nasipu nasproti gostilne »pri fajmoštru« na stopnicah ob bregu Ljubljanice ustrelil krojač Franc Pečnik, rojen v Starem apnu pri Škocijanu. Kam se je zadel, se ne ve. Ljudje, ki so to videli, pravijo, da se je Pečnik po strelu za par trenutkov še vsedel na tla in se potem zagnal v vodo in izginil valovih. Samomorilec je zapustil pismo, iz katerega je razvidno, da se je usmrtil zaradi nesrečne ljubezni.

— **Zaradi fanta.** Delavki Ani Ogrinčevi, stanujoči na Viču, je premetila fanta služkinja Jožefa Herosimovičeva na Sv. Martina cesti in ji ga odvzela. Včeraj popoldne sta se ti ženski srečali na Cesarja Franca Jožefa cesti in je Ogrinčeva slednjo z dežnikom pretepla in jo opsovala. Ženski sta tako upili, da se je naenkrat nabralo na cesti vse polno ljudi.

— **Pri kegljanju ponesrečil** je 28. m. m. v Radovljici mizarški pomočnik Franc Kopic iz Zaloga, občina Brezovica v kamniškem okraju. Ko je zagnal kroglo, mu je spodrsnilo in je padel ter se udaril tako hudo na glavo, da so ga morali prepeljati v bolnico.

— **Z voza padel** je posestnik Jakob Vesel iz Dolenje vasi pri Ribnici in si zlomil levo nogo nad kolenom. Pripeljali so ga v deželno bolnico.

— **Bajonet našel** je na Marije Terezije cesti poleg Kozlerjeve pivovarne delavec Blaž Sircelj. Bajonet ima portepelj — **S stolom po glavi** je pretepel v soboto ponoči delavec I. P. svojo ženo in jo precej hudo poškodoval.

— **Priloga.** Današnjemu listu priložili smo naročilne karte Karola Kociana, trgovca z lodnom v Humpolcu na Češkem.

— **Najnovejše novice.** Novi nemški pravopis se je upeljal v vojaške šole že z začetkom tekočega šolskega leta. V splošno rabo pri armadi pa pride šele s 1. januarjem 1904. — Za odpravo smrtno kazni bo vložil predlog v državnem zboru neki odličen državni poslanec. — Zaradi splošnega

občevanja s svojim pastorkom so zaprli v Berlinu ženo nekega tajnega svetnika. — Acetolin se je razpočil čil v Oršovi ter porušil kazino. Štiri osebe so izvlekli mrtno izpod razvalin. — Za 50.000 mark ponarejenih nemških znakov je razpečel neki Hofmann v Chemnici. Ponarejalca so zaprli. — Za 2 milijona menic ponaredil je v Wiltzu pri Aachenu vgladni tovarnar Brunnow ter zbežal. — Ustrelil se je v Draždanah major pl. Flanitz, nečak bivšega pruskega vojaškega ministra. — Zdravilo zoper oslovski kašelj je iznašel bruseljski zdravnik Loriaux. — Prislina prodaja vile Borghese v Rimu se bo vršila 7. noembra letos. Izklicna cena je tri milijone lir. — Dva korporala tržaškega polka 97. so prijeli na italijanski mej.

— **Moška beseda katoliškega škofa.** Strahovita nesreča, ki je zadela Sicilijo, je obudila sožitje po vsem svetu in po vsi Italiji so hiteli nabirati milodarov. Vsek daruje kar more. Dal je kralj, dali so ministri, dale so občine, dali so bogataši in dali so siromaki, samo v Milanu se je na jeden dan zbralo 100.000 lir. Le največji bogataš na svetu, papež ni dal ne vinarja. To je bilo vzrok, da je kakor poročila »Volkszeitung« papež dne 4. t. m. dobil navadno brzojavko, ki je bila oddana v Chiassu: »Leonu XIII v Rimu. — Vzlic milijonskih dohodkov ki Vam jih donaja trajna epidemija Vaših jubilejev, je Vaša mrzlosrčnost napram nesreči, kije zadela ubogo Sicilijo, obžalovanja vredna. — Škof Pavel Miraglio!«

Društva.

— **Ljubljanska skupina društva avstrijskih železničnih uradnikov** sklicala je včeraj popoldan shod južno-železničnih uradnikov v hotel »Južni kolodvor«. Posvetovalo se je o dnevnem redu shoda vseh južno-železničnih uradnikov, koji se vrši dne 19. t. m. v Brucku in o raznih internih zadevah. Voljenima poslanecema za omenjeni shod naročili so se predlogi in interpelacije, koje imata staviti in sklenilo se je, da odbor skrbi za mnogobrojno udeležbo za, uradništvu južne železnice velevažnemu shodu. Odposlancema bila sta izvoljena gg. Kejžar iz Ljubljane in Poženel iz Postojne.

— **Slovensko bralno društvo v Trziču** bode imelo svoj redni občni zbor v nedeljo, 19. oktobra t. l., ob 9. uri predpoldnem v društvenih prostorih.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 13. oktobra. Usodepolne »spravne« konference se začno jutri. Položaj je tak, da Čehi ne morejo nazaj, tudi če bi hoteli, in da je torej Körberjeva naloga, pridobiti Nemce za odnehanje. Vse doslej se je mislilo, da predloži vlada pri jutrišnjih konferencah načrt, ki bo obsegal vse točke češko-nemškega problema. A temu ni tako, Körber je svoj prvotni načrt restringiral in obsega isti sedaj samo načela, pri katerih se naj uredi jezikovno vprašanje samo pri državnih oblastvih.

Dunaj 13. oktobra. Krščanki socialci so imeli včeraj svoj manifestacijski shod v Št. Pöltenu. Zborovanje pa je trajalo samo jedno uro. Poleg kakih 500 krščanskih socialistov se je zbralo v Št. Pöltenu tudi več tisoč nemških nacionalcev in socialnih demokratov. Ko so se pripeljali »krščanski«, so bili sprejeti z žvižganjem in s psovkami. Ko so odhajali, je okrajni glavar v njih varstvo moral poklicati pet kompanij vojaštva. Ti so spremili krščanske socialiste. Ko so »krščanski« odšli, so imeli socialni demokratje in nacionalci svoje posebne shode.

Dunaj 13. oktobra. Iz Tarnova se poroča, da so tam nemški rezervisti uprizorili demonstracijo, kakih 50 rezervistov je razvilo vsenemško zastavo in ž njo prepevaje pangermanske pesmi demonstriralo po mestu. Vojaška oblast jih je dala vse zapreti.

Praga 13. oktobra. Tudi danes je na stotine ljudi zbranih pred posojilnico sv. Vaclava. Ljudje zahtevajo svoj denar, a ne dobe ničesar. Obupanje teh ljudi je strašno. Prizadevanje raznih duhovnikov, dobiti od škofov in kanonikov denar, da se škoda pokrije, ni imelo vspeha. Škofje in kanoniki nečejo ničesar dati.

Budimpešta 13. oktobra. Včeraj je bilo v Kološvaru razkritje spomenika

kralja Matjaža. Ko je prišel nadvojvoda Josip, in je godba zasvirala cesarsko pesem, je občinstvo začelo sikati in žvižgati ter je zapelo madjarstvo narodno himno. Nadvojvoda je ukazal, naj godba preneha igrati. Pozneje so se primerile nove protidinastične demonstracije. Policija je občinstvo razgnala s sabljami. Demonstracije je vodil poslanec Naszy, ki je tudi dobil nekaj udarcev. Naszyja je policija aretovala, a ga zopet izpustila, ko se je legitimiral. Zvečer so demonstrantje priredili ministrskemu predsedniku Széllu mačjo godbo. Tudi tu je morala policija posredovati z orožjem.

Zavarovalne vesti.

"JANUS"

veseljemni zavod za zavarovanje življenja na Dunaji

I., Wipplingerstrasse št. 30.

V III. četrtletju 1902 je bilo vloženi 2104 zavarovalnih ponudb z zavarovalno svoto okroglo K 4.129.000—, izmed katerih je bilo izdanih 1842 polic za zavarovalno svoto K 3.377.000—.

Od začetka leta bilo je 5722 zavarovalnih ponudb z glavnico K 1.883.000— zabeleženo. Od polic bilo je od 1. januarja t. l. o K 10.251.000— oddanih.

V III. četrtletju zapadle zavarovalne premije in pristojbine, kakor tudi obresti od glavnice so znašale okroglo K 1.170.000—, prijavljena izplačila K 536.000—.

Od 1. januarja t. l. bilo je na premijah, pristojbinih in obrestnih dohodkih K 3.507.000—, na zapadlih izplačilih K 1.883.000— zabeleženo. Od obstoja zavoda se je izplačalo K 50.602.000—.

Daljša pojasnila daje in zavarovalne ponudbe sprejema (2503)

filijalka za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Janushof.

Borzna poročila.

Dunajska borza

дне 13. oktobra 1902

Skupni državni dolg v notah	100 80
Skupni državni dolg v srebru	100 65
Avstrijska zlata renta	120 65
Avstrijska krona renta 4%	100 30
Ogrska zlata renta 4%	120 15
Ogrska krona renta 4%	90 30
Avstro-ogrsko bančne delnice	1587 —
Kreditne delnice	683 50
London vista	259 45
Nemški državni bankovci za 100 mark	116 97 1/2
20 mark	23 40
20 frankov	19 06
Italijanski bankovci	95 05
C. kr. cekini	11 31

Žitne cene v Budimpešti

дне 13. oktobra 1902.

Termin.

Pšerica za oktober	za 50 kg	K 7 31
" " april 1903	" 50 "	" 7 35
Rž " oktober	" 50 "	" 6 45
Koruzna " maj 1903	" 50 "	" 5 73
Oves " oktober	" 50 "	" 5 96

Efektiv.

5 vinarjev višji.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Štev. 9. Dr. pr. 1207.

V torek, 14. oktobra 1902.

Vzgojitelj Lanovec.

(Flachsmann als Erzieher.)

Veseloigra v treh dejanjih. Spisal Oton Ernst. Režiser Anton Verovšek.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7 1/2 uri. — Konec po 10. uri.

Prihodnja predstava bude v petek, 17. oktobra. „Divji lovec“.

Metereološko poročilo.

Višina nad morjem 206 2 m. Srednji srčni tlak 730 0 mm.

Oklt.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
11.	8. zvečer	723 5	15 4	sl. sv. vzhod	dež	45 1 mm.
12.	7. zjutraj	726 9	13 8	sl. vzhod	dež	
	2. popol.	729 7	15 0	sl. jzhod		
	9. zvečer	735 0	13 4	sl. jug	oblačno	
13.	7. zjutraj	741 9	12 3	sl. vzhod	megla	27 0 mm.
	2. popol.	742 8	18 5	sl. svzhod	jasno	

Srednja temperatura sobote in nedelje 15 4° in 14 1°, normale: 11 2° in 11 1°. — Po noči od sobote in nedelje bliskanje in gmenje.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sočutja povodim boleznim in prerane smrti našega preljubega bratra/ca in sorodnika

Frana Gardadolnik

za nenavadno obilno spremstvo na njegovi zadnji poti izrekamo vsem, ki so mu na tako sijajen način izkazali zadnjo čast, posebno gg. uradnikom, slavnemu občinskemu predstojništvu, ognjegasnemu društvu, solskemu vodstvu Dol. logaškemu in vsem drugim zasebnim udeležencem našo najiskrenejšo zahvalo.

(2504)

Zalujoči sorodniki.

Predivo, suhe gobe, vsakovrstno žito in sadje ter vse deželne pridelke kupuje Anton Kolenc trgovec v Celju.

(2315-10)

Klauer-jev

Triglav

naravni rastlinski liker, izvrstnega vpliva na želodec (415-198)

se dobi pristen edino le iz glavne zaloge

Edmund Kavčič-a

v Ljubljani.

Kdor potuje v

Gorico

priporoča se mu nova

kavarna Central

na Travniku tik sv. Ignacija.

Lastnik Filip Pečenko, prejšnji hotelir v Pulju. Na razpologo je nad 100 časnikov; kava in likerji najboljši, postrežba jako točna, čistoba vzgledna, oprema po naj-novejših zahtevah, cene kot v drugih kavarnah.

(2475-4)

Uradnik išče meblovano sobo

s separatnim vhodom takoj ali s 1. novembrom t. l. (2460-5)
Ponudbe na upravištvo »Slov. Nar.«.

Učiteljica za nemščino

se išče.

Ponudbe naj se pošiljajo na upravištvo »Slov. Naroda.« (2492-2)

Hiša

v več obrti, kakor: gostilna z žganjetočem in špicerijska trgovina ter trgovina s platnom, se radi bolehavosti lastnika z zalogo in opremo takoj da v najem, oziroma se proda. (2479-3)
Vpraša se v upravištvo »Slovenskega Naroda«.

Naznanilo.

P. n.

Čast mi je s tem naznaniti Vam, da so tudi letos pri nas vinogradi krasni, t. j. jako rodovitni, in grozdje je zdravo. Jaz posedujem 10 oralov vinogradov in se nadejam, da pridelam nekaj sto hektolitrov vina. — Zato Vam ponujam grozdje za prešanje ali pa že prešani mošt ter garantiram za čistost in pristnost.

V slučaju potrebe se izvolite obrniti na mene. (2001-23)

Belježim z odličnim spoštovanjem

Franjo Klešič

posestnik vinogradov

Jaska na Hrvatskem.

V najem se da restavracija zdravilišče Bled

(Gorenjsko)

s prekrasnim parkom.

Vpraša se pri blejskem zdraviliškem društvu ali pri g. Otonu Wölflingu na Bledu, Kranjsko. (2505)

Dražba lesa

pri graščini Schneeberg na Kranjskem.

Letno sekanje šilovja, z večine jelk, v revirjih Schneeberg, Jurjev dol in Mašun za leto 1903 se dražbenim potom odda največ ponujajočemu.

Natančneje na pismena ali ustmena vprašanja odgovori

Knežje oskrbništvo Schönburg-Waldenburg v Schneebergu, pošta Stari trg pri Rakeku.

(2502-1)

Velik hrup

je najboljši dokaz, da se

v „Angleškem skladišču oblek“

Ljubljana, vogal Sv. Petra in Resljeve ceste št. 3

dobé

narejene obleke za gospode, dame in otroke docela po želji pri največji izberi v najmodernejši in najboljši izpeljavi za čuda nizke tovarniške cene.

Naročila po meri se izvršujejo na Dunaju točno in skrbno.

Blago na izbero na vse kraje brez poštnega povzetja.

F. M. Netschek.

D. Bernatovič, poslovodja.

(2488-3)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1902. leta.

Gdohod iz Ljubljane juž. kol. Praga čez Trbiž, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Ansee, Solnograd, čez Klein-Reifing v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob Jeseru, Inomost, Bregenc, Corih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifing v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijane vate, Heb, Franzove vate, Karlove vate, Prago, Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trat-Monakovo direktni vozovi I in II. razreda.) — Praga v Novo mesto in v Kočevja. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto, Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 8 m zvečer v Novomesto, Kočevje. Priloh v Ljubljano juž. kol. Praga iz Trbiža. Ob 3. uri 35 m zjutraj osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Isl, Ansee, Ljubno Celovec, Beljak, (Monakovo-Trat direktni vozovi I. in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago, Francove vate, Karlove vate, Heb, Marijane vate, Plzen, Budejovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Corih, Bregenc, Inomost, Zell ob Jeseru, Lend-Gastein Ljubno, Celovec, Št. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta, Solnograda. — Praga iz Novoga mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj iz Novoga mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže Toplice, Novoga mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako. — Gdohod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 18 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer in ob 10. uri 35 m, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. — Priloh v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m dopoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. (1)

Dr. med. Ivan Orazen

Wolfove ulice št. 12, II. nadstr.

ne (2507)

ordinira od 14. do 22. oktobra.

Radi šol še do nedelje, dne 19. oktobra 1902.

V Lattermannovem drevoredu.

Razstava velikanskega morskega kita

največje dojilke na svetu

21 metrov dolgega, 355 stotov težkega, vlovljenega na norveškem obrežju med Špicbergi in Medvedjim otokom dne 1. avgusta 1900. — Prepariran je tako, da nima nobenega duha.

Posebna razstava obsega 25 raznih morskih rib iz morske globočine.

Pojasnila o lovu morskega volka s harpunami in topovi se dajejo vedno.

Vstopnina 40 vin., vojaki in otroci 20 vin. Otvorjeno vsak dan od devetih zjutraj do devetih zvečer.

Z velespoštovanjem

(2503-1) ravnateljstvo.

Sloveči profesorji medicine in zdravniki priporočajo

tinkturo za želodec

* želodec lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

dvornega zalagatelja

Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepi želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odprte telesa, posebno zdravilna za one, ki trpe na zastaranem zaprtju.

Tinktura za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v škatlicah z 12 steklenicami za K 2 52, s 24 steklenicami za K 4 80, s 36 steklenicami za K 7 —, s 70 steklenicami za K 13 —. (Poštni paket pod 5 klg.) (1507-8) 3

